

Zenei életünk.

Rendkívüli jelentőséggel bír, hogy a SZEGEDI FILHARMONIKUS EGYESÜLET zenekara olyan nagy teljesítményekre is vállalkozhatik, mint amelyekkel harmadik bérleti hangversenyén közönségünket meglepte. Kodály Zoltán Te Deuma hangzott el ezen a hangversenyen és Beethoven IX. szimfóniája. A vendégszereplő Budapesti Kórus nemcsak ebben a két műben remekelt, hanem előadta Kodálynak Jézus és a kufárok c. a capella kórusművét is. Ez a kiváló budapesti karegyüttes, amely csak nemrég alakult meg az egykori Palestrina-kórusból és Bárdos Lajos Szt. Cecilia-kórusából, magán hordja még a kezdet nehézségeinek nyomait. Összetétele kissé egyenlőtlen, és talán ez is oka lehetett, hogy a „Jézus és a kufárok”-at — már hallottuk Szegeden szebben is énekelni. Kétségtelen, hogy Kodály kórusai, sem a Te Deum, sem a Jézus és a kufárok, sem a Molnár Anna, de még azok a látszólag egyszerűbb kórusművek sem, amelyeket legutóbb Szögi Endre kiváló kamaraegyüttese előadott, nem tartoznak a legkönnyebb művek közé. Rendkívül kényes szólambelépések, a szólammegosztásoknak bonyolult fajtái bizony próbára teszik a legkiválóbb kórusokat is. Tévedés azt gondolni, hogy modern kórusművészetünk minden tekintetben megelégszik a diatónikus szólamvezetéssel. Epen Kodálynak ez a koncert-kórusa, amelyben Jézusnak mély főlháborodását rajzolja a magyar kórusművészetnek az utólráhetetlen mestere, világosan igazolja, hogy a mi mai magyar muzsikánktól a kromatika sem áll túlságosan messze. Kár, hogy a „rablók” szónak meg-megismétlődései nem sikerültek tökéletesen, — ezt mintha a Főiskolai Énekkar jobban énekelte volna, — nem szólva arról, hogy ez a szóismétlés épen a mű végefelé megmásmítja a szöveg összértelmét, — ami különben kontrapunktikus művek szövegismétlődéseinél elég gyakori. A Főiskolai Énekkar, amely ezt a kompozíciót annakidején másodikkal énekelte az országban, sok tekintetben többet hozott ki ebből a hallatlanul nehéz műből! Annál pompásabban énekelte azonban a Budapesti Kórus Kodály Te Deumát! Sajnáljuk, hogy Bárdos Lajost, a modern magyar kórusmuzsikának e kiváló előharcosát és interpretátorát, aki mint szerző is legkiválóbbjaink közé tarto-

zik, betegsége megakadályozta abban, hogy Szegedre jöhesse és kórusát maga vezényelhesse hangversenyünkön. Amikor szívből kívánjuk, hogy a szegedi közönségnek minél előbb legyen alkalma őt egy szegedi hangverseny keretében abban a felkes és forró ünneplésben részesíteni, amellyel most hiába várta, meg kell állapítanunk, hogy helyettese, a fiatal és tehetséges dirigens és zeneszerző, Péter József, ugyancsak megállta helyét. Meglátszott vezénylő munkáján a tudás, az átélés, mindenestre a legnagyobb reményekre jogosít. Kodály Te Deuma pedig oly fényben tündöklött, hogy mindnyájunkat megrázott nemcsak a mű fensége, hanem annak a felismerésnek boldogító tudata is, hogy íme az utolsó évtizedeknek világviszonylatban is legmonumentálisabb, legmélyebb, legfilozófikusabb remekét olyan szerző komponálta meg, akit magunkénak mondhatunk! Mert nem hiába állt hangversenyünk műsorán Kodály Te Deuma Beethoven kilencedik szimfóniája mellett! Ép olyan mélyen örök emberi, ép olyan monumentális megnyilatkozása és egyenesen földöntúli vallomása egy magyar embernek, mint a IX. szimfónia a nagy német mester legpompásabb világnezeti kinyilatkoztatása. Kodály Te Deumában benne van az egész kereszténység, sőt az egész katolikum, és a mellett izzig-vérig magyar. Érdekes, hogy épen ott érezzük legmagyarabbnak, ahol a gregórián korállist idézi, — persze azért, mert a magyar dal és a gregórián ének között hangnemi, stílusbeli rokonság áll fent. Ilyen művet, mint Kodály Te Deuma, csak pozitív világnezet alapján állva lehet írni. Ennek a muzsikának férfias keménysége, amely pl. a Krisztus-vér említésekor (qui nos pretioso sanguine redemisti) szinte a hagyományos templomi kórusstílus romantikájába is át tud csapni, egy mélyen vallásos és hitvallóan hívó lélek mélységéből tör elő. Hogy Kodály „vallásos költő” a szó legszorosabb értelmében, ennek végső magyarázatát abban is láthatjuk, hogy Nagyszombatban mint diák a templomi énekkar tagjaként szívta magába azt a templomi levegőt, amelyben az ilyen Te Deumok születhetnek meg! Ráskay Gizella finom szopránszólója, Solymossy Margit kevés szerephez jutó altszólóma, Littassy Györgynek kissé merész basszusa és a mi szegedi Kertész Lajo-

sunk csengő és művészies tenorszóloja valóban betetőzték a Kodály-Te Deum monumentalitását!

Ugyanezen a filharmónikus hangversenyen végül Fricsay Ferenc, a zenekar igazgató-karnagya, megint csak bámulatba ejtett nagy tudásával, — az egész IX. szimfóniát kívülről dirigálta. Az énekkarnak is, meg a zenekarnak is dicséretére válik, hogy jól alkalmazkodott dirigálásához. A fúvósokon meglátszott a nagyon gondos előkészítés, mint ahogyan ilyen nagy művek bemutatásánál nem szabad takarékoskodni az összpórákkal sem. Sokat, nagy erőfeszítésekkel készülni nem szégyen! Különben a IX. szimfónia egész előadásán mindig végig kell vonulnia Beethoven eredeti elgondolásának, hogy t. i. miképpen közeledik lassan a hangszer-muzsika az éneklő hang jellegéhez és miképpen változik át szinte észrevétlenül a hangszeres zene énekkari muzsikává. Fricsay művészi lelke teljesen átélte ezt a zenei problémát és ki is tudta fejeztetni zenekarával és énekeiseivel.

A filharmónikus hangversenyt — az eredetileg tervezett Bárdos-féle zeneesztétikai előadás helyében, — a mi legkiválóbb szegedi muzsikusként — és zeneszerzőnk, Antos Kálmán vezette be nagyon körültekintő és színvonalas előadással. Ő mutatta be aztán a „Kölner Kammertrio für alte Musik“ zenetörténeti szempontból is érdekes hangversenye előtt a szereplő Karl Hermann Pillney-t, a jeles csembalo-művészt, Reinhard Fritzsche-t, a valóban egészen rendkívüli művészességgel játszó fuvolavirtuózt és Karl M. Schwamberger-t, a trióhangversenyen szereplő harmadik művészt, aki a barokk-kornak egyik érdekes és meleghangú hangszerén, a gordonkaszerű viola da gambán bizonyult nagy művésznak. Ezen a hangversenyen is, amelyen többek között Nagy Frigyesnek egy szellemes fuvolaszonátáját ismertük meg, igazán ízig-érig valódi muzsikát kaptunk! Csodálatos volt a nürnbergi Neupert-csembalo érces és légies hangjának szóló- és kísérszerepét átélve Leclair, Bach, Händel és Rameau grációzkodó dallamait hallgatni, és közben visszaálmodni azt a „régis szép időt“, amikor még az emberek ilyen muzsikában találták gyönyörűségüket! Csupa derű, tisztaság, fény, pompa, szellemesség és kedély! Főleg pedig csupa stílus, minden tárgy- és hangszereszerű, semmi túlzás, semmi alpáthoz!

A kiemelkedőbb hangversenyek közül meg kell még említenünk *Ditrói Csibý József zongoraestjét*, amelyen Beethoven-, Dohnányi-, Debussy- és Liszt-művek hangzottak el igen jó interpretálásában.

Ugyancsak kivételes jelentőségű volt az OLASZ KULTÚRINTÉZET által rendezett hárfa-zongora-hangverseny is. Liana Pasquiali Cortese hárfaművész, a régi és modern hárfairodalomnak főleg olasz remekeiből mutatott be pompás darabokat igen finom, stílusos, meleg átéléssel és jó technikával. De nem maradt el mögötte a másik olasz művész, Miriam Donadoni, aki nagy tanultsággal, férfias, kemény és határozott intonálással játszotta nívós műsorát.

Hangversenyeink közül a legkiemelkedőbb WILLEM MENGELBERG-nek, a világhírű holland karmesternek vendégszereplése volt. A szegedi filharmóniában vezényelte Beethovennek három halhatatlan művét. Iskolapéldája volt ez a vezénylési mód annak, hogy mennyi finomságot, meglepően új vonást lehet kibányászni még olyan művekből is, amelyeknek vezénylését a legtöbb rendkívüli tehetségű dirigens már nem szokta műsorába felvenni, mert azt hiszi, hogy annál sokkal különbség nagyszerű megnyilatkozásokban kell megmutatnia tudását. Megvalljuk, hogy mi is szívesebben hallgattunk volna valamely kevésbé ismert művet, amikor Mengelberg lép filharmóniánk élére, talán inkább valami újdonságot, vagy esetleg egy Mahler-, Bruckner- vagy Csajkovszki-szimfóniát. De hát Mengelberg kétségtelenül Beethoven-specialista! Ahogyan az Eroicának minden részében tartogatott számunkra valami kis meglepetést, akár egy érdekes ritenuto, vagy jellemző hangsúly formájában, ahogyan magas kora ellenére is fiatalos hévvel nyúlt bele zenekarának szólamtömegébe, hogy abból valami megrendítő zenei élményt csaljon elő, ez mindenesetre páratlan művészi tudásra vall. Amint az elhangzott bevezetőben Maklári Lajos dr. piarista tanár is kiemelte, Mengelbergnek erőssége zenepedagógiájában rejlik, azaz igen gondos előkészítő munkájában. Mi nem vagyunk ugyan hívei annak a divatos karmestersodálatnak, amely nagyon emlékeztet a sportbajnokok nimbuszára, és azért nem is gondoljuk, hogy egy nagy karmester csodákat is tudjon művelni. Bármennyire méltányoljuk a filharmóniának nagyszerű teljesítményeit, ezúttal meg

kell állapítanunk, hogy a hangverseny nem volt egészen tökéletes. A gondosabb előmunkálatot, úgy látszik, már a vendégkarnagy megérkezése előtt el kellene kezdeni! Kár, hogy a vonósok együttes játéka nem tudta a kezdéseknél azonnal követni a dirigens áltai megadott tempót, kár hogy a kürtök egy kétségtelenül igen kényes helyen ingadoztak és különösen az oboa játéka nem volt a pianisszimókban elég finom. Általában az egész zenekaron észre lehetett venni az elfogódottságot, mindenki félt attól, hogy saját szolamát túlságosan előtérbe helyezze, mert hátha nem felel meg a nagy karmester intencióinak. Ez a félelem valahogyan

átragadt a közönségre is, „drukkoltunk“ a zenekarnak. Talán ezért nem éreztük az Egmont-hytányt most eléggé erőteljesnek. Az erő és bátorság mindenütt hiányzott! A szolamok vezetőpultjainak ilyenkor vállalniok kell a felelősséget... Az Esz-dúr zongoraversenyt Dániel Ernő zongoraművész játszotta előkelő lendülettel és csillogó művészettel. Kíváncsok volna, hogy az ilyen impozáns hangversenyekre elsőrendű hangversenyzongora álljon rendelkezésre, — éspedig kifogástalanul és tisztán meghangolva! A zongora hamis cseréphangja nagyon zavarta a hangverseny ünnepi hangulatát!

K. I.